

Laura CHIRIAC
(Universitatea „Politehnica”
din Timi oara)

Alecsandri – pictor impresionist al Pastelurilor

Abstract: The paper analyses Alecsandri's essentially mimetic poetics, as illustrated in the collection *Pasteluri (Pastels)*. Alecsandri's sense of nature is different from the Romantic one, the *Pasteluri* collection displaying a remarkable classical unity. In this collection, the art of description is dominated by the contemplative thought of the poet, who sees his own life projected in the rhythms of eternal nature. Alecsandri's remarkable cult for detail creates the impression of living in a continuous present, and the poetry acquires impressionist effects. Suggestively, the interjection “iat ” (“look!”) frequently appears in the poems, intensifying the suggestion of impressionist plein-air, of capturing the fleeting moment and the spontaneous gesture. The basic element is *atmospheric light*, which becomes a kind of visual demiurge. Like in an impressionist painting, in *Pasteluri* sunlight is recorded in all its forms and manifestations.

Keywords: *Alecsandri, pastel (in poetry), impressionism, romanticism, plein-air*

Résumé: Dans le travail, on fait une analyse de la poésie d'Alecsandri – une poésie essentiellement mimétique au cadre de la collection *Pasteluri (Pastels)*. Il faut y rappeler quelques traits du « sentiment de la nature » – attitude qui a pris contour pendant le romantisme et qui signifiait la tendance de *fusion panthéiste* avec la nature infinie et tous ses éléments (l'orage, l'océan, les hauteurs étourdissantes, les ruines, les sarcophages), face auxquels la pensée se pose des questions existentielles sur l'énigme de la mort. Ces éléments omniprésents dans la création du descriptif romantique ne se retrouvent pas chez Alecsandri. Dans sa création, le sentiment de la nature en est différent, la collection *Pasteluri* ayant une remarquable unité classique. Dans cette collection, l'art de la description est dominé par la pensée contemplative du poète qui voit sa vie projetée dans les rythmes de la nature éternelle – fait démontré par l'organicité des pastels, qui correspond à une vision d'ensemble sur la vie humaine. Ce qui est remarquable chez Alecsandri, c'est le culte pour le détail, mais sans chercher l'essentialisation. C'est ainsi que l'on crée l'impression de vivre pleinement dans un présent continu. L'interjection « iat » (« voilà » / « voici ») apparaît fréquemment dans les pastels, amplifiant le principe impressionniste du « plein-air », le geste spontané, l'instantané local étant dominants. L'élément de base en est *la lumière* atmosphérique qui se transforme dans un sort de demiurge visuel de la réalité. Tout comme dans la peinture impressionniste, dans *Pasteluri* on poursuit le soleil, dans tous ses aspects et manifestations.

Mots clés: *Alecsandri, pastel, impressionnisme, romantisme, plein-air*

Introducere

A a cum se men ioneaz în rezumat, în lucrare se face o analiz a poeticii lui Alecsandri, o poetic esen ial mimetic , în cadrul culegerii *Pasteluri*. În acest scop, se amintesc câteva tr s turi ale „sentimentului naturii” care s-a constituit în romantism i care semnifica tendin a de fuziune panteist cu natura infinit , cu toate elementele ei – furtuna, oceanul, în l imile ame itoare, ruinele, sarcofagele – în fa a c rora mintea î i pune întreb ri existen iale asupra enigmei mor ii. Aceste elemente omniprezente în crea ia descriptivului romantic nu se reg sesc la Alecsandri în a c rui crea ie sentimentul naturii este altul, culegerea *Pasteluri* având o remarcabil unitate clasic . Aici arta descrierii este dominat de gândirea contemplativ a poetului care î i vede via a proiectat în ritmurile naturii eterne, fapt demonstrat prin organicitatea pastelurilor, care corespunde unei viziuni de ansamblu asupra vie ii omene ti.

Pastelurile – picturi impresioniste

La Alecsandri, se remarc cultul pentru detaliu, f r a se urm ri esen ializarea, creându-se impresia de tr ire plentar , într-un prezent continuu. Interjec ia „iat ” apare frecvent, amplificând principiul impresionist al „plein-air”-ului, gestul spontan, instantaneul local fiind dominante. Ca element de baz , *lumina* atmosferic se

transform într-un fel de demiurg vizual al realității. În *Pasteluri*, soarele este urmărit cu toate aspectele manifestărilor lui, ca și în pictura impresionistă.

Clasicismul, înclinat spre general și universal, spre imaginea senină și idilică, conviețuiește cu structura poetului și de aceea, în *Pasteluri*, viziunea este esențial clasică. În ceea ce privește arta descrierii în *Pasteluri*, Paul Cornea consideră că: „Expresia, densificată, beneficiază de plin tatea, rotunjimea și muzicalitatea versului, care oferă exemple admirabile de aliterare (<Căi scutur prin aer sun toarele lor salbe>), armonii imitative (<ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iar>), joc compensatoriu de vocale surde și sonore etc., totul lucrat cu dezinvoltură, nelăsând impresia că e un rezultat al efectului”¹. Amprenta clasicismului se observă și în expresia sobră și limpede, versul lefuit până la perfecțiune cu migală unui diletant iscusit, numărul strofelor de obicei fix (patru strofe), toate acestea fiind când din *Pasteluri*, capodopera liricii poetului.

Furat de gândirea sa contemplativă, poetul își vede viața proiectată în ritmurile naturii eterne. George Călinescu observă organicitatea pastelurilor, care ar corespunde unei viziuni de ansamblu asupra vieții omenești: „Luată în total, pastelurile reprezintă o lirică a liniștii și a fericirii rurale, un orașianism. Pentru întâia oară se cântă la noi intimitatea, reclusiunea poetului, meditația la masa de scris, fantasmăle desprinzându-se din fumul igării, somnolarea în fața sobei cu călele în poală”².

Apartenența la creațiile literare, în special la *Pastelurile*, la clasicism este demonstrată și de Nicolae Manolescu în cartea *Despre poezie*. Conducând spre această concluzie caracteristicile descoperite: claritatea mimetică; fondul poeziei este mai curând unul moral decât sentimental; controlul riguros al rimei; versificarea regulată³. Această apartenență la clasicism a *Pastelurilor* o demonstrează și figurile semantice pe care poetul le întrebuițează, cea mai reprezentativă dintre ele, în acest sens, fiind epitetul. Aceste figuri semantice care, sub penelul delicat al lui Alecsandri, zugrăvesc pe pânzele tablourilor de o frumusețe rară, au un referent în afara textului, sunt mimetice, realizează combinații previzibile, care nu contrariază realitatea la care fac trimitere. Chiar și atunci când fantasmăle populează natura interioară a unora dintre pasteluri, ca de pildă pastelul *La gura sobei*, asocierile sunt previzibile, deoarece însoțesc o întreagă galerie de personaje profund ancorate în folclorul sau în basmul românesc (caicele zboară ca gândul, fete de mărțur, fete frumoase, Ilene Cosânzene, zmei, balauri etc.) și deci, cunoscute cititorului, atât ca apariții fantastice, cât și din punct de vedere al „aptitudinilor” și al însușirilor lor.

Ca poet al naturii, Alecsandri nu este un romantic, el detașându-se de peisajul selenar al muntelui sau de cel campestru, al întinderilor vaste generatoare de nostalgie. Contemplația nu îl duce pe poet la sentimentul nimicniciei fiind ei umane și al deșertăciunii vieții, așa cum se întâmplă în creația romanticilor, ci provoacă doar nostalgia după o vârstă a energiilor și a acțiunii, fapt ce-i dă poetului o notă de optimism și de confort, individualizându-l astfel în contemporaneitatea tributară romantismului. Acest penel fin de pictor impresionist al naturii în pastelurile lui Alecsandri poate fi foarte bine observat și subliniat prin comparație cu natura în poezia eminesciană, Eminescu fiind un pictor romantic al naturii.

Tablourile de natură sunt aranjate după un anumit flux psihologic, astfel încât elementele naturale nu vor semnifica mai mult decât sunt, iar „simbolistica” personajelor are doar menirea de a crea atmosferă. Contribuția *Pastelurilor* lui Alecsandri constă într-o „izgonire” din lirica românească a peisajului abloanelor pastorale sau romantice, cum ar fi decorul ossianic al lui Bolliac, în pelerinajul pe culmile Caraimanului, ori noaptea lunară, cu filomele, ruine sau oapte misterioase pierdute în întuneric. Alecsandri se limitează la peisajul autohton, individualizând un petec de natură lipsit de acel sublim specific romantismului, fiindcă evită ambele extreme: muntele și marea. El descrie în *Pasteluri* o zonă cuprinsă între deal și câmpie, echilibrată sub raportul formelor de viață vegetală, al succesiunii anotimpurilor, o ipostază veridică a spațiului românesc.

Până la un punct, *Pastelurile* dau o anumită senzație de impersonalitate. Dacă la Cârlova, Bolliac, Mumuleanu, Alexandrescu, Heliade, natura se constituie ca o dependență umană, ca o prelungire a spiritului, la Alecsandri pare că peisajul se detașează de poet, având o existență autonomă. Deosebirea este de la romantism la clasicism, de la natura ca metaforă – la natura ca subiect al poeziei. Alecsandri preferă înregistrarea obiectivă a universului, cu ritmurile și dinamismul său. În universul *Pastelurilor* pulsează totuși un optimism cosmic, o

¹ Paul Cornea, *Studii de literatură română modernă*, București, Editura pentru Literatură, 1962, p. 126.

² George Călinescu, *Istoria literaturii române*, București, Editura Minerva, 1982, p. 300.

³ Cf. Nicolae Manolescu, *Despre poezie*, Brașov, Editura Aula, 2002, p. 98-102.

bucurie vital . Acest univers implic ritmicitatea ciclurilor naturale, armonia rânduieilor specifice fiec rui anotimp. Anotimpurile vin i pleac : toamna lunca ruginete, apar nori suri i vânturi fioroase; iarna troiene te câmpiile, scoate lupii la vânat în nop ile cu viforni ; prim vara este anun at prin întoarcerea cocorilor i a rândunelelor, prin explozia verde a oceanului de muguri i ie irea plugarilor la munc ; vara, soarele cald i ploile fertile rodesc p mântul, r spl tind truda secer torilor. Totul î i urmeaz cursul într-o ordine ancestral .

Pastelurile sunt impresionante prin umplerea tablourilor cu elemente concrete ce dau acea senza ie de plenitudine a vie ii. Unele tablouri abund de elemente concrete – adev rate aglomer ri menite s amplifice starea de optimism a poetului:

*Un fir de iarb verde, o raz -nc lzitoare,
Un gând cel, un flutur, un clopo el în floare,
Dup o iarn lung -un dor nem rginit,
Aprind un soare dulce în sufletul uimit!*

(Sfâr itul iernei).

De remarcat la Alecsandri este cultul pentru detaliu, f r a urm ri îns esen ializarea. Se creeaz astfel impresia de tr ire plentar , într-un prezent continuu:

O, Doamne! Iat -un flutur ce prin v zduh se pierde!
(Sfâr itul iernei);

Ah! Iat prim vara cu sânu-i de verdea !
(Oaspe ii prim verii);

Din cea zare luminoas vine-un ir lung de cucoare
[...]

Iat -le deasupra noastr , iat -le colo sub nor
(Cucoarele);

Iat -o sanie u oar care trece peste v i...
(Iarna);

Acum trece prin poene, acum trece prin z voaie;
[...]

Iat -o ginga ml di cu irag de m r i ori...
(Sania);

Iat -o pasere m iastr prins -n lupt c-un balaur;

Iat cerbi cu stele-n frunte carii trec pe pun i de aur;

Iat cai ce fug ca gândul; iat zmei înaripa i
[...]

Iat pajuri n zdr vane care vin din neagra lume,
[...]

Iat -n lacul cel de lapte toate zânele din rai...
(La gura sobei);

*Iat zile-nc lzitoare
Dup aspre vijelii!*

(Florile);

Iat , vin pe rând, p reche, i p trund cole-n poian
[...]

Iat frageda sulfîn , steli oare, blânde nalbe
(Concertul în lunc).

În tehnica artistic a *Pastelurilor*, exist o prefigurare a impresionismului, prin dominantă instantaneului local, a gestului spontan sau a principiului „plein-air”-ului. Elementul dominant este *lumina* atmosferic ce se transform într-un fel de demiurg vizual al realit ii. Ca i în arta impresionist , în *Pasteluri* este urm rit soarele, cu toate aspectele i manifest rile lui.

În ceea ce prive te fixarea naturii ca aspect, ar trebui subliniat deosebirea între atitudinea romantic fa de natur i elementele ei i atitudinea lui Alecsandri din pasteluri; aici am putea compara, de exemplu, efectul de lun , care apare frecvent în poezia eminescian , i natura, a a cum este ea v zut de Alecsandri. La Eminescu:

*Luna iese dintre codri.
Noaptea toat st s-o vad .
Zugr ve te umbre negre*

Pe lin olii de z pad .
 i mereu ea le lunge te
 i suind în cer le mut ,
 Parc fa a-i cuvioas
 E cu cear înv scut .
 Ce gânde te? – numai norii
 Lin se-nbin , se dezbin
 Ca f ii de gaz albastru
 Ca i aburi cu lumin .
 (Luna iese dintre codri)

La Alecsandri:

i luna s-azvârle pe-a norilor vatr ,
 Pâraiele scap r, bulboanele latr ,
 Deasupra lui cerul i-alearg în urm
 i stelele-n râuri gonite, o turm .

(Diamantul Nordului)

Sau, tot la Eminescu – un alt element puternic ancorat în romantismul european – *p durea*. Poezia lui Eminescu este plin de fream tul p durii, de oaptele izvoarelor care o str bat, de cântecul p s relelor cuib rite printre ramuri, de magia lacului din mijlocul codrului, fiind totodat prilejul unei reg siri. Un exemplu în acest sens îl constituie poemul *Mu atin i codrul* – o sintez substan ial a viziunii poetului, unde se g sesc mai toate firele artei de peisagist a lui Eminescu:

Sarac ara de sus,
 Toat faima i s-a dus.
 [...]
 Numai codru îmi erai...
 Împrejur n teau pustii,
 Se surpau împ r ii,
 Neamurile-mb trâneau,
 [...]
 Numai codrii t i cre teau...
 i în umbra cea de veci
 Curgu-mi râurile reci
 Limpegioare, rotitoare,
 Având glasuri de izvoare.
 Bistri a în stânci se bate
 Prin p duri întunecate
 [...]
 tefan Vod tinerel
 Tece puntea singurel,
 [...]
 Drag i-e codrului de el.
 [...]
 i când prinde a cânta
 Codri-ncep a r suna,
 Doina când o trag n
 Frunza toat -o leag n ,
 [...]
 Nime-n juru-i nu era
 Numai mierla fluiera;
 [...]
 Iar valurile sun
 Mi c toare se adun ,
 Printre mrejele de frunze
 [...]

*Codrul i se închina
 i din ramuri cl tina:
 [...]
 i Mu atin s-apropie
 De Bistri a argintie,
 [...]
 Ici e umbr , colo soare
 Pe ape tremur toare.
 El pe maluri înflorite,
 Vede turme r t cite;
 [...]
 i-nainte-i vede-un munte.
 Cu-a lui cre tete c runte,
 [...]
 Peste nourii cei suri,
 Î i ridic în senin
 Cre tet de z pad plin.
 [...]
 Iar privind spre miaz -zi
 Dun rea el o z ri
 Într-un arc spre marea-ntoars
 [...]
 De la Nistru pân-la ea
 ar mândr se-ntindea*

Se observă adarec la Eminescu, ca și la romantici de altfel, spectacolul naturii se împletește cu gândurile poetului, este esențializat, semnificativ fiind concentrat și scoas în relief.

Pentru a sublinia contrastul de care vorbeam, ne putem opri asupra pastelului lui Alecsandri – *Malul Siretului*:

*Aburii u ori a nop ii ca fantasme se ridic
 i, plutind deasupra luncii, printre ramuri se despice .
 Râul luciu se-ncovoiaie sub copaci ca un balaur
 Ce în raza dimine ii mi c solzii lui de aur.
 Eu m duc în faptul zilei, m a ez pe malu-i verde
 i privesc cum apa curge i la cotiri ea se perde,
 Cum se schimb -n v lurele pe prundi ul lunecos,
 Cum adoarme în bulboace, s pând malul n sipos.
 [...]*

*i gândirea mea furat se tot duce-ncet la vale
 Cu cel râu care-n veci curge, f r-a se opri din cale.
 Lunca-n giuru-mi clocote te; o opârl de smarald
 Cat înt , lung la mine, p r sind n sipul cald.*

Alecsandri se lasă adarecucericit doar de foră și adevărul lucrurilor concrete, oricât de mrunte și neînsemnate ar putea pareacestea; el nu caută simboluri, în elesuri adânci. De exemplu, poetul exclam :

*O, Doamne! iat -un flutur ce prin v zduh se pierde!
 În câmpul ve ted iat un fir de iarb verde
 Pe care-ncet se urc un galbin gând cel,
 i sub a lui povar îl pleac -ncetinel.
 (Sfârșitul iernei)*

Precizia detaliului care rezultă din aceste versuri și nu numai, o regăsim pretutindeni în pasteluri, dându-ne oportunitatea de a-l numi pe Alecsandri – pictor impresionist al naturii.

Alecsandri, ca și impresioniștii, descoperă arta orientală, chineză și japoneză, prin intermediul stampelor și le evocă în pastelul *Serile la Mircea* care deschide volumul *Pasteluri*:

*V d insule frumoase i m ri necunoscute,
 i splendide ora e, i lacuri de smarald,*

*i cete de s latici prin codri de i perdute,
i zâne ce se scald în faptul zilei, cald.*

În *Mandarinul* și în *Pastel chinezesc*, poetul amplifică această tehnică prin ridicarea instantaneului, a gestului fulgurant, la dimensiunea de principiu:

*O deschis galerie, unde-a soarelui lumin
Se strecoară -n arabescuri prin pereții fini de lac,
Prelunge-te colonada-i pe-o fantastică grădină
Ce mirează flori de lotus în oglinda unui lac.*

(*Mandarinul*)

Aceste două pasteluri exotice și alte câteva elemente din celelalte, prin motivul pietrelor preioase și semipreioase, prin grija pentru formă, îl apropie pe Alecsandri de parnasianism, la fel ca pe unii contemporani francezi (Théophile Gautier și Pierre Menard).

Din *Pasteluri* se degajă un aer de armonie cosmică: fiindcă de toate neamurile „se-ngân”, iar aluziile erotice devin elemente comune ale întregului ciclu. Astfel, ca în credința noastră populară, alegoric, primăvara este zâna tinereții și a iubirii. Multe dintre pastelurile lui Alecsandri conțin astfel de alegorii care transpun intențiile sale în mitologie. Uneori, poetul recurge la explicații, ca de pildă în pastelurile *Sania*, *Noaptea*, *Rodica*, *La gura sobei*, simțind că notele de subsol apar în unei geografii spirituale cu trăsături autohtone.

Tablouri alegorice întâlnim peste tot, deoarece toate fenomenele naturii și, în special anotimpurile, sunt înfrumusețate drept fiindcă mitologice, ca în credințele noastre populare.

Se cuvine să mai stăruim asupra încă a unui aspect important al poeziei pastelurilor: *natura ca peisaj interior*. În toate pastelurile lui Alecsandri, natura este descrisă direct, așa cum o vede poetul – înfrumusețată, înnobilită, însuflețită – fără niciun fel de intermediar. Iarna sau vara, primăvara sau toamna, natura îi apare frumoasă, invadată de lumină, fără un colorit deosebit, dar de o rară bogăție. În alte poezii decât pastelurile, natura este imaginată pe baza unor elemente pe care poetul le presupune, le intuiește, însă nicăieri nu găsim un tablou atât de caracteristic pentru întreaga sa poezie descriptivă, ca în pastelul *La gura sobei*, apărut în „Convorbiri literare”, pe 1 aprilie 1868. Acesta este caracteristic pentru că înfrumusețează o lume desprinsă din basmele noastre. Elemente fantastice găsim și în alte poezii descriptive sau de altă natură: „balaur” în *Malul Siretului* și *Noaptea*, „balauri din poveste” în *Sfârșitul de toamnă*, „zmei” (în sens figurat) în *Sinaia*, „tricolici” în *Noaptea*, „cai nădrani” în *Legenda ciocârliei*, eroi ca „Statu-Palm” în *Răzbușorul lui Statu-Palm* etc.

La Alecsandri nu vom găsi nici o poezie care să prezinte o operă de artă, așa cum a făcut-o Macedonski în *Rondelul cupei de Murano*, dar pastelul *La gura sobei* se apropie de acele pasteluri care nu descriu un peisaj exterior, ci unul pe care poetul îl are în sufletul lui și care nu are o prea strânsă legătură cu realitatea imediată.

La Alecsandri abundă *fantasmele* care îi au un punct de plecare în creațiile populare. Poetul însuși recunoaște că poveștile noastre populate cu fei-frumosi și curățeni de aur, fete de împărat nespuse de frumoase, cai nădrani ce străbat vâzduhul, balauri etc., reprezintă o adevărată comoară. Tocmai această lume plină de *fantasme* dorește Alecsandri să înfrumusețeze în poemul *La gura sobei*.

Pastelurile lui Vasile Alecsandri nu sunt atât psihologice, cât picturale; de aceea nu trebuie să ne așteptăm să vedem în ele meditații pe teme celebre, poetul urmărind doar să extragă frumosul, picturalul din existența și alcătuiască tablouri de natură sub influență livrescă, cu reminiscențe din mitologia autohtonă, așa cum este cazul pastelului mai sus amintit.

Culegerea *Pasteluri* respectă o gradă înaltă, un plan: începe cu aspecte din iarna aspră, continuă cu unele din primăvara și urmărește desfășurarea anotimpurilor așa cum sunt ele, în ordinea lor firească și caracterizate prin activitățile periodice și specifice ale omului, ale plugarului român, până la vremea cositului și a secerii ului. De remarcat este faptul că din culegerea lui Alecsandri, toamna aproape că lipsește – este vorba de acea toamnă înaintată, dezolantă, pe care o vom regăsi însă la Eminescu. Natura lui Alecsandri este, în primul rând, o natură vie, civilizată, în care își desfășoară activitatea ranul român, frumos îmbrăcat, așa cum îl vom regăsi în unele din tablourile noiilor coli românești de pictură.

Nu vom găsi niciodată la Alecsandri acel pesimism apăsător, așa cum este al lui Păstorel Vasile, de afară și de aproape, în sufletul vidându-l, mortificându-l, așa cum răzbat din versurile bacoviene. La Alecsandri, din contră,

viscolul iernii nu produce nici acel sentiment de pustiire a sufletului, nici oroare, ci bucuria de a întârzia în fa a m re iei naturii s lbatice i sublime, a a cum transpare din strofa care încheie pastelul *Viscolul*:

*Fericit acel ce noaptea r t cit în viscolire
St , aude-n câmp latrare i z re te cu uimire
O c su dr g la cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospe ie îl întâmpin zâmbind!*

De altfel, aici apare acel sentiment de sociabilitate, despre care am mai vorbit, i care este caracteristic pentru felul în care poetul percepe spectacolul naturii.

i totu i, în *Pasteluri*, Alecsandri este în pragul romantismului, cu toat structura sa de om echilibrat, dornic de armonie i de lumin . Iernile, stepa, întinderile boreale, metafizica muntelui i germina ia, oniricul, extinderea realit ii într-o alt sfer , cea a miracolelor – toate acestea nu sunt întâmpl tor prezente în pastelurile sale. **Oceanul de ninsoare, serile la Mirce ti, la gura sobei, noaptea** – sunt motive romantice, chiar dac poetul le d alte valen e, diferite de cele ce erau prezente în curentul care predomina în literatura vremii. Tot de factur romantic sunt i cronotopii: „**lunca** din Mirce ti”, „**malul Siretului**”, „**B r ganul**” – toate acestea sunt prezen e autohtone, de factur mitologic , anun ând cadrul romantic eminescian.

Este necesar, în acest context, a st rui i asupra timpului verbal predominant în *Pasteluri*: Totul se petrece la timpul prezent – *prezentul în descriere*. În toate tablourile de natur g sim un prezent continuu, care puncteaz clipa i evit tulbur rile nostalgice, poetul culegând din via doar ceea ce îi încânt i îi bucur ochiul i sufletul. Alecsandri este poetul farmecului cotidian, nu al reveriilor romantice, deoarece doar via a prezent merit tr it . Tot în acest sens, trebuie amintit frecventa utilizare în *Pasteluri* a interjec iei „iat ” (despre care am vorbit deja), în special, pentru sublinierea prezentului, a clipei, poetul ghidându-se dup principiul „Carpe diem”. Foarte multe versuri din *Pasteluri* încep cu această interjec ie, eviden iind inten ia poetului, ca de pild în pastelul *La gura sobei* (pe care deja l-am citat – v. *supra*) sau în *Concertul în lunc* :

Iat , vin pe rând, p reche, i p trund cole-n poian ,
[...]

Iat frageda sulfin , steli oare, blânde nalbe,
[...]

Iat , vin i gând ceii în hlamide sm l uite
[...]

Iat greieri, **iat** fluturi cu-aripioare pudruite,
[...]

Iat -n urm i albine aducând în gur miere...

Acela i procedeu îl întâlnim în peste 20 de pasteluri: *Iarna, Sfâr itul iernei, Cucoarele, Cositul, Floriile, Fântâna* etc.

Poate dintre toate pastelurile lui Alecsandri, cele dedicate iernii sunt cele mai reprezentative pentru arta sa descriptiv , acestea având i cea mai mare amploare ca num r în ciclul *Pasteluri*. Pentru arta peisagistic a poetului, caracteristic este pastelul *Iarna*, al c rei tablou hibernal se constituie într-un adev rat spectacol al naturii.

Acest sentiment al naturii nu este o noutate, el ap rând i la poe ii clasici, nefiind deci un apanaj al romantismului, doar c noul curent impune o nou sensibilitate i o nou viziune asupra integr rii omului în univers. În fa a naturii, clasicul nu are acel sentiment specific romantismului – cel al z d rniciei i nimicniciei vie ii, al efemerit ii existen ei umane; din contr , natura are puterea de a-l însenina i de a-l înt ri pe om. De exemplu, în pastelul *Mezul iernei*, natura este v zut ca templu – un rezultat clar al viziunii clasicului:

*O! tablou m re , fantastic!... Mii de stele argintii
În nem rginitul templu ard ca vecinice f clii.
Mun ii sunt a lui altare, codrii – organe sonore
Unde criv ul p trunde, sco ând note-ngrozitoare.*

Concluzie

Fie c este vorba de pasteluri ale prim verii sau ale iernii, poetul recurge la tehnici identice, scopul fiind mereu acela i: surprinderea spectacolului m re al naturii, în orice anotimp. Organizarea acestui spectacol al naturii a f cut ca pastelurile s fie complementare unul altuia i s dea viziunii unitate, continuitate i amploare, poetul descoperind spectacolul naturii.

Pasteluri, în ansamblul lor, reprezintă o valoroasă colecție de tablouri impresioniste zugrăvite de poet, tablouri în care viața pulsează în toate elementele și aspectele ei, lăsându-se transparați și contaminându-l cititorul cu aceeași bucurie de suflet de copil pe care a avut-o poetul descoperind spectacolul naturii.

Bibliografie

Călinescu, George, *Istoria literaturii române*, București, Editura Minerva, 1982.

Cornea, Paul, *Studii de literatură română modernă*, București, Editura pentru Literatură, 1962.

Manolescu, Nicolae, *Despre poezie*, Brașov, Editura Aula, 2002.